

Да ли је могућ "статусно неутралан" Еулекс?

Пише: Живадин Јовановић
петак, 31 октобар 2008 23:59

Србија спремна да се сагласи са размештањем Еулекс-а на Косову и Метохији под одређеним условима, чини се да је званични став државног врха и Владе. Међу условима Србије пада у очи и то да Еулекс буде „статусно неутралан“.

„Неутралност“ је, у принципу, позитиван појам. И бивша Југославија је била неутрална у односу на војне блокове – НАТО и Варшавски уговор. Живело се тада релативно добро, Југославија је, после Јапана, имала највишу стопу привредног раста. У посете су јој долазили амерички, руски, француски, немачки председници, цареви краљеви. Од недавно и државни врх Србије окреће се ка неутралним, односно, несврстаним земљама, нарочито откада су листом у ГС УН гласали за српску резолуцију којом се тражи мишљење Међународног суда правде о (не)легалности једностране сецесије Приштине.

Међутим, иако се из дана у дан понавља да је за Србију прихватљив „статусно неутралан“ Еулекс, нема ближих назнака шта би то конкретно значило: у односу на шта и на кога би био Еулекс неутралан, да ли то значи да би једнако био на дистанци у односу на сецесионисте и терористе који су прогласили једнострану, илегалну независност, који су прекршили Повељу УН и одлуке СБ УН, на једној, и у односу на државу Србију која брани свој суверенитет, интегритет, принципе европске безбедности и сарадње (ОЕБС), универзалне принципе међународног права и међународних односа, на другој страни?

Да ли је „неутралност“ Еулекса уопште могућа, или је то фикција и медијска поштапалица да се импресионира омађијана јавност у Србији? Да ли је реално очекивати неутралност од мисије тако моћне организације као што је ЕУ, поготову, када се узме у обзир да је већина њених чланова, укључујући најмоћније као што су Велика Британија, Немачка и Француска, одавно стале на страну сепаратистичко терористичке врхушке у Приштини! Како се то у демократској процедури поштује став мањине? Томе треба додати и чињеницу да се чланство ЕУ већим делом подудара са чланством у НАТО-у, ко би, после свега, укључујући и савезништво НАТО – терористичка ОБК у агресији НАТО на Србију (СРЈ) 1999. године, могао поверовати да НАТО, његове чланице унутар ЕУ, дакле, унутар Еулекс-а, могу бити неутралне према чеду које су родиле?

Разуме се, кад оваква и слична питања наводимо реч је о стратегији, о суштини, а не о

Да ли је могућ "статусно неутралан" Еулекс?

Пише: Живадин Јовановић
петак, 31 октобар 2008 23:59

реторичким скривалицама и жонглирању ккаква често имамо прилике да слушамо од високих до највиших званичника Србије, попут, умирујућих теза да су питање статуса Косова и Метохије и чланство Србије у Европској унији два одвојена „независна“, неусловљена питања и колосека, да од нас нико не тражи да признамо независност Космета, да никаква трговина Косметом не долази у обзир и тако даље и томе слично.

На самиту ЕУ још 17. децембра 2007. године донета је стратешка политичка, одлука да ЕУ упути своју мисију на Косово и Метохију уместо УНМИК-а. Учињено је то као јасна подршка Ахтисаријевом плану о „надгледаној независности“ и то када тај план још није доживео одбијање у Савету безбедности УН. Нико из ЕУ пре тога, па ни касније, није тражио нити га је занимао став Србије о томе, што је било нормално, поготову ако би било тачно да ЕУ и Европа уважавају Србију као „најважнијег партнера“ на Западном Балкану.

Признавање илегалне независности Приштине од стране чланица ЕУ после 17. фебруара 2008. одвијало се такође, не без консултација са Владом Србије, већ директно насупрот њеним званичним ставовима. И након што је Савет безбедности УН одбио Ахтисаријев план, ЕУ је свеједно наставила са организовањем, па и фазним распоређивањем делова Еулекса на Косово и Метохију, без икакве правне основе, што би се у терминологији саме ЕУ карактерисало – „на црно“.

Ако би било тачно да је ЕУ спремна да прихвати „статусну неутралност“ Еулекса, да ли то значи да би он деловао изван стратешког опредељења од 17. децембра 2007. године, или да је ЕУ спремна да на новом самиту, због битно измењених околности (одбијање плана у СБ УН, плебисцитарна подршка српској резолуцији у ГС УН, нејединство унутар ЕУ поводом признавања) измени душу и карактер Еулекса? Или можда, таква овлашћења даје Комисији и високим чиновницима ЕУ?!

Ставови и легитимни интереси Србије, да се оканемо метода замагљивања суштине и манипулације, у читавом том процесу били су од ЕУ игнорисани а Србија као држава понижена. Зашто, поставља се логично питање, поготову у контексту паралелних излива пажње, партнерства, пријатељства у реторичком паковању високих представника брислеског апарата – Хавијера Солане, Оли Рена и многих других, према представницима Србије. Који је смисао те реторике и често неодмерених (да се не каже и незаслужених) комплимената? Не лежи ли бар део одговора и у томе што су београдски партнери Солане, Рена и других, све то време као божју заповест истицали да је „ЕУ без алтернативе“? И све тако до данас: док српски високи и највиши представници српској јавности свакодневно ЕУ представљају као рај на земљи (инвестиције, донације, запосленост, бољи живот, отворене границе, стипендије), висока бриселска бирократија, не само да мирно настављала слање делова Еулекса на Косово, већ спирално, из дана у дан, све више и више, подиже цену за улазак Србије у ЕУ. Да ли је то продуктивно за српске интересе уопште, и посебно, за основни интерес – очување суверенитета и територијалног интегритета државе?

Да ли је могућ "статусно неутралан" Еулекс?

Пише: Живадин Јовановић
петак, 31 октобар 2008 23:59

Ова и друга питања могу се тумачити као отпор уласку Србије у ЕУ. Могу, али то нису. Она су, изнад свега, апел на одговорност, достојанство и поштовање јавности која већ има доста разлога да пита – не спрема ли се то корак по корак, прећутно, миц по миц, признавање одцепљења Косова и Метохије, у замену за „убрзани пут ка Европи“? Ако није реч о томе, онда треба рећи једнако отворено – о чему се ради? Народ и поред светске економске кризе, и поред свих мука преживљавања, има право и то да зна.

Јер, та благоглагољива ЕУ, да се не присећамо ничега другог, до дан данас није обелоданила извештај Хелене Ранте о лажном „масакру у Рачку“ који је убрзао бомбардовање и разарање Србије 1999. Зашто, да ли је стварно изгубљен, или је реч о нечему другом!

Кристина Гаљак је изјавила 31. о.м. да ће мисија Еулекс бити коначно распоређен и почети са покривањем целог Космета почетком децембра. У исто време министар за иностране послове Вук Јеремић у Њујорку са „представницима“ генералног секретара још увек разговара о могућности и условима под којима се Србија једино може сложити са распоређивањем Еулкса. Да ли то Гаљакова визионарски предвиђа исход текућих напора српског Министра, или је реч о представи са подељеним улогама и познатим исходом, као што су били преговори у Бечу?

Мисија Еулкса, према Ахтисаријевом плану (чл. 12) има одговорност да у прелазном периоду, од надгледане, до пуне, независности Космета, обезбеђује примену права, функционисање правосуђа, полиције, царина. НАТО ће у истом периоду организовати војне снаге и тесно сарађивати са мисијом ЕУ (Еулекс). Јасно је да ће Еулекс организовати, контролисати и обезбеђивати да се, у првом реду, на косову примењује и поштује Устав Косова, као основе правног система. Какав год био и Устав и систем, једно је сигурно: то је сецесионистички систем. Може ли у том делу Еулекс бити „статусно неутралан“? Еулекс ће организовати надгледати правосуђе, царину и полицију. То су у сваком националном, као и међународном праву категорије и својства суверене независне државе. Ако их Еулекс организује и надгледа да као такве функционишу, у чему је онда могућа „статусна неутралност“? Најзад, да ли би „статусно неутрални“ Еулекс за који се једнако у Брислу, Њујорку и Београду тврди да ће поштовати чак и резолуцију СБ 1244, био спреман да примени и одредбу те резолуције о враћању делова војске и полиције Србије на граничне прелазе, у царинску службу и ради заштите српских цркава и манастира? Ако би био спреман, то би био добар знак нужне промене односа према Србији, а ако не би био спреман, онда и Брисел, а поготову Београд, треба да објасне које би делове резолуције СБ 1244 Еулекс поштовао, а које не би.

31. октобар 2008.

Аутор је председник Београдског форума за свет равноправних